

Sverige, Vesttyskland og USA, der gennem årtier har haft en veletableret bedriftssundhedstjeneste.

Dette hænger sammen med, at bedriftssundhedstjenesten under den kapitalistiske produktionsmåde først og fremmest er tilrettelagt med henblik på at væretage kapitalens interesser og ikke med henblik på at forebygge arbejdsmiljøproblemer.

Bedriftssundhedstjenestens væsentligste opgaver har i disse lande været af behandlende og kontrollerende art, hvorimod det forebyggende arbejde enten har været helt negligeret eller kun har haft en perifer rolle i bedriftssundhedstjenestens samlede arbejde. Denne prioritering mellem det forebyggende og behandlende arbejde er helt klart betinget af kapitalejernes interesse i at anvende bedriftssundhedstjenesten på den mest profitable måde, hvilket i praksis har betydet, at bedriftssundhedstjenesten er blevet tillagt opgaver som f. eks.:

1) *at sortere og fordele arbejdskraften.* Bedriftssundhedstjenestens helbredsundersøgelser er således blevet anvendt til at udvælge de sundeste og mest produktive arbejdere og til at placere arbejderne inden for virksomhederne således, at de kan udnyttes maksimalt i produktionen.

I USA er denne fremgangsmåde meget udbredt. Det amerikanske olieselskab Mobil Oil har f. eks. offentliggjort tal, der viser, at firmaet igennem en årrække frasorterede 12 pct. af alle arbejdere, der søgte arbejde på en række af selskabets fabrikker.

I Europa er helbredsundersøgelser som sorteringsmiddel bl. a. blevet anvendt over for fremmedarbejdere under højkonjunkturen i tresserne og halvfjerdserne, specielt i Vesttyskland, Frankrig og Schweiz.

I den aktuelle situation herhjemme, hvor der er ca. 150.000 arbejdsløse, vil helbredsundersøgelser være relevante i en lang række tilfælde, når kapitalejerne skal ansætte ny arbejdskraft.

Yderligere kan nævnes, at man inden for de senere år er begyndt at udvikle og anvende metoder, hvorefter man kan sortere arbejderne efter arvelige anlæg. Eksempelvis har virksomheder i USA, som fremstiller isocyanater, igennem flere år - fremfor at gøre noget ved arbejdsmiljøet - ladet arbejderne før ansættelse gennemgå immunologiske undersøgelser med henblik på at frasortere arbejdere, der formodes ikke at kunne tåle arbejdsmiljøets påvirkninger.

2) *at nedbringe sygefravær gennem kontrol og behandling af den enkelte arbejder uden at gøre noget særligt for at forbedre arbejdsforholdene.* Svenske erfaringer viser bl. a., at hvis bedrifts-

sundhedstjenesten kan nedbringe det gennemsnitlige sygefravær med 1 dag pr. ansat pr. år, vil gevinsten for arbejdsgiveren være større end udgifterne til bedriftssundhedstjenesten. Herhjemme anbefaler dagbladet Børsen ud fra samme overvejelser indførelsen af en bedriftssundhedstjeneste (Børsen 11.6.1975).

3) *at tilsløre problemerne ved ikke åbent at påpege eller informere arbejderne om sundhedsskadelige påvirkninger i arbejdsmiljøet.* Som eksempel kan nævnes, at det ikke var bedriftslægen på B&W, der gjorde opmærksom på de betydelige svejserøgsproblemer på arbejdspladsen, men derimod arbejderne selv, som gennem flere års kamp måtte dokumentere, at svejserøg var farlig.

Tilsvarende kan bedriftssundhedstjenestens helbredsundersøgelser bidrage til at skabe en falsk tryghedsfølelse, fordi mange tror, at man med en helbredsundersøgelse er i stand til at påvise alle sygdomme. Dette er langtfra tilfældet. En helbredsundersøgelse vil i mange tilfælde først kunne afsløre sygdomstilstande, når det er for sent. Det gælder f. eks. tidlige stadier af flere kræftsygdomme og kroniske forgiftningsskader.

Som et aktuelt eksempel på, hvordan helbredsundersøgelser kan bruges til at tilsløre selv alvorlige forgiftningspåvirkninger, kan nævnes den nyligt offentliggjorte sag fra Dansk Soyakagefabrik i København (Fagbladet nr. 8, 1977). Her er særligt udsatte arbejdere siden 1958 regelmæssigt blevet kontrolleret for påvirkning med kviksølv. År efter år har man hos en række af de udsatte arbejdere kunnet konstatere forhøjede værdier af kviksølv i urin. Så sent som i 1976 lå 58 pct. over den højest tilladte grænse. De sundhedsfarlige påvirkninger med kviksølv er i praksis blevet accepteret igennem knap en snes år. Det er i denne sammenhæng værd at bemærke, at virksomheden er en af de få, der har en fast tilknyttet bedriftslæge.

Ovennævnte eksempler på arbejdsopgaver, som bedriftssundhedstjenesten har udført, viser, at bedriftssundhedstjenesten ikke er et neutralt organ, men tværtimod et vigtigt element i klassekampen. Omfanget, hvori kapitalejerne har kunnet bruge bedriftssundhedstjenesten, er imidlertid ikke afgjort én gang for alle. Det bestemmes udelukkende af de politiske styrkeforhold og af aktiviteterne på arbejdspladserne.

Danske planer om bedriftssundhedstjeneste.

Med den nye arbejdsmiljølov er der skabt grundlag for en lovbestemmelse om indførelse af en bedriftssundhedstjeneste i Danmark.